Published and distributed under permit (No. 701), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXIX. — ЧИСЛО 176. — ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СУБОТА, 30-го ЛИПНЯ, 1921. — VOL. XXIX. — No. 176. — JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, JULY 30, 1921. — THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

АМЕРИКА ДУМАЄ ПОМАГАТИ ЛИШЕ ГОЛОДУЮЧИМ РОСІЙСЬКИМ ДІТЯМ

ВАШІНҐТОН, 28. липня. — З ріжних сторін підносяться закиди проти ратункової акції, яку Американська Запомогова Адміністрація думає розпочати в Росії на неурядовий заклик російського большевицького уряду, пересланий через відомого московського письменника Максима Ґоркого.

З політичної сторони підносять закид, що поживa, вислана з Америки, буде зужита на підпомогу советському урядови і буде мати лише такий наслідок, що московські большевики тим запоможуться.

У відповідь на сі закиди, відповідають урядники Американської Запомогової Адміністрації, на котрої чолі стоїть секретар (міністер) торговлі Герберт Гувер, що ся критика не є слушна, бо його організація думає розділювати запомогу лише серед голодуючих дітий, так що дозрілі люди нічого не дістануть. В наслідок сього советське правительство ніяк не буде могло удержувати армії тою поживою, яку воно дістане з Америки, як се закидають противники допомогової акції для Росії.

МОСКОВСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК ҐОРКИЙ ДЯКУЄ АМЕРИЦІ.

ВАШІНҐТОН, 28. липня. — Секретар торговлі Гувер подав до публичної відомости, що він дістав від московського письменника Максима Ґоркого радіотелеґраму, яка являеться відповідю на його телеґраму запомогової акції для голодуючої Росії. в котрій Гувер заявив, що першою умовою такої акції є випущенне на волю усіх Американців, задержаних в російських тюрмах.

Телеґрама Ґоркого говорить:

„Вашу депешу дістав. Дякую. Докладну відповідь пішле вам предсідатель Російського Голодового Запомогового Комітету."

ВЕЛИКІ ШАХРАЙСТВА СЕРЕД ІМІҐРАНТІВ.

НЮ ЙОРК, 28. липня. — Перед муніціпальним нюйорським судом відбуваеться тепер переслуханне в справі на велику скалю обчисленого обманьства, яке громадка обманців завела серед нюйорських іміґрантів.

Обманства доконувано при помочи так званих „вільних (безплатних) лотів". Аґенти одногоріелестейтового підприємства показували людям катальоґи і цінники одного будівельного підприємства, яке мае подібне імя, але не мае з ним нічого спільного, і заявляли, що ся будівельна компанія роздає вільно і даром лоти під будову, як що чоловік замовить собі в них будову хати. Коли людина далася зловити на пропозицію, її показували „безплатну" лоту, звичайно в недобрім положенню, показуючи рівночасно другу лоту, богато кращу, котру можна набути по дуже приступній ціні. В той спосіб обманцям вдавалося натягнути необачного і на купно сеї лоти.

Обманці оперували передовсім серед чужинців та серед родин американських жовнірів, які побирали пенсії по своїх кревних, побитих у війні. Сума обманьств мае виносити понад три міліони долярів.

КОНҐРЕС МАЄ ПІТИ НА ВАКАЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 28. липня. — Пятнайцятьох республиканських провідників зґодилося з президентом Гардинґом, щоби конґрес розпочав дня 20. серпня вакації, які мають потревати до 1. жовтня.

КІЛЬКО ЛІКАР ПОВИНЕН БРАТИ ЗА ЛІЧЕННЄ?

БОЛТИМОР, 28. липня. — Рада тростісів шпиталю Джана Гопкинса видала свою опінію про те, кілько повинен брати лікар за лічення. Вона каже, що найвисша заплата, яку лікар може рахувати від хорого, хочби як богатого, за операцію, виносить 1.000 долярів; за відвідуванне хорого в шпитали лікар повинен брати найбільше 35 долярів за тиждень.

Такої заяви ще не видала досі ані одна медична інституція. Тростіси шпиталю Джана Гопкинса рішилися на таку заяву по довгій застанові над економічними умовинами, та над звичаєм лікарів, рахувати хорим тільки, кільки після їх думки можна лише порахувати. Кажуть, що в деяких случаях лікарі брали і по 5.000 долярів за операцію.

НІМЕЧЧИНА ВИННА АМЕРИЦІ ЗА УДЕРЖАННЄ АРМІЇ НАД РЕНОМ.

ВАШІНҐТОН, 28. липня. — Секретар Вікс вислав нині до сенату звіт про довг, який винна Німеччина за удержанне американських війск над Реном. Секретар каже, що Німеччина винна була за удержанне армії по день 30. цвітня $240,744,511.

На німецькій території є тепер 500 офіцирів, 13.241 жовнірів та 54 сестри милосердя.

Сенатор Джонсон заявляе, що тепер найвисший час, щоби почати завзяту кампанію за відкликанне сих жовнірів з Німеччини. В тій справі сенатори Джансон і Ла Фолет приготовляють самостійно резолюції, які мають скоро бути предложені конґресови.

КОНФЕРЕНЦІЯ В СПРАВІ ПЕЛЯҐРИ.

ВАШІНҐТОН, 28. липня. — За згодою президента Гардинга ґенеральний лікар з Федерального уряду здоровля вислав до урядів здоровля в 13 полудневих стейтах, заражених поважно пеляґрою запрошення на конференцію, яка мае відбутися в справі сеї хороби в Вашінґтоні дня 4. серпня.

НІМЦІ ЗА ДАЛЬШОЮ АМЕРИКАНСЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ.

КЕЛЬН, 28. липня. — Американські війска мають дальше полишитися в надренських провінціях, на явне бажання німецького правительства. Про се доносить „Франкфуртер Цайтунг".

Ґазета додає, що Берлін віднісся до Вашінґтону з просьбою, щоби американських окупаційних війск з Надренії не вицофувати, митовуючи свою просьбу потребою удержаннє безпосередного контакту з Злученими Державами підчас дискусій в ріжних економічних і фінансових справах.

Американське правительство мало зґодитися на се жадання Німців.

Після рапорту, який зложив в вашінґтонськім сенаті заграничний секретар, Німеччина є довжна Америці суму 275 міліонів долярів титулом коштів удержання американської окупаційної армії в Надренії.

Ся армія числить 500 офіцирів і 13.214 жовнірів.

ДЕЛЕҐАЦІЯ ЖИДІВСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОЛОДЖИ ЗІ СХ. ГАЛИЧИНИ У ПОЛЬСЬКОГО ПОСЛА У ВІДНИ.

Як доносить „Хвіля" у польського посла у Відні д-ра Шароти звилася делеґація жидівської академічної молодіжи зі Сх. Галичини і вручила йому меморіял в справі допущення жидівської молодіжи до студій на львівському університеті. При цій нагоді делеґація заявилася, що недопущення жидівської молодіжи на львівський університет на протязі трьох літ є суперечне з міжнародніми зобовязаннями Польщі відносно Схід. Галичини Д-р Шарота — як звичайно — обіцяв поперти домагання жидівської молодіжи.

ЛЄНІН ХОЧЕ ПРИЗНАТИ ЗАГРАНИЧНІ ДОВГИ.

КОПЕНГАГЕН, 28. липня. — Кружать вісти в Ревалю, що Ленін мав запропонувати російському правительству, щоби для виєднання як найбільшої помочі для Росії з заграниці — признати сплату заграничних передвоєнних довгів Росії. Доси большевицьке правительство стояло на тім становищи, що не буде платити ніяких довгів, затягнених царським урядом заграницею.

Після сих вістий, Росія малаб розпочати сплату довгів враз з відсотками доперва в р. 1925.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПРО ГОЛОД В РОСІЇ.

ЛОНДОН, 28. липня. — Відповідаючи на інтерпеляцію в палаті послів, Ллойд Джорджь сказав сегодня що після його погляду донесення ґазет про голодову катастрофу в Росії є в части неправдиві. Джорджови здаеться, що вісти дотично відносин в Росії є пересаджені. До тепер Росія не віднеслася з ніякою просьбою до Анґлії о поміч для себе.

НАРАДИ ІРЛЯНДЦІВ.

ДОБЛИН, 28. липня. — Кабінет сін-файнерів мав вчера цілоденну нараду над пропозиціями анґлійського уряду в справі полагодження ірляндської справи. Цілий ірляндський кабінет був в комплеті, враз з вождом ірляндської републиканської армії. Були присутні також випущені недавно з вязниці члени ірляндської Ради: ґрафиня Маркевич і Йосиф Мекґрат.

ПРИКРІ ВІСТИ ДЛЯ ЛЮБЛЯЧИХ НАПИТИСЯ.

На конференції, яку відбув недавно в Вашінґтоні окружний прокуратор Клайн з прогібіційним комісаром Гайнесом, порішено, щоби всі шильди і вивіски на яких напис „віска" усунути, щоби вони собою більше не дразнили спраги у горожанина, який не все є в згоді з прогібіційним законом.

О скільки сей проект буде введений в життє, неодин, що любив напитися плину, що драпає в горлі, буде мати трудности в відшуканню місця, де сей плин продають.

В ЛОДЦІ ВИБРАЛИСЯ НА ОКЕАН

ГЕЛІФАКС, 26. липня. — Капітани Дей і Морисон вихаїли звідси в подорож по океані Атлянтійськім до Панамського каналу лодкою довгою на 15 стіп.

ЗЕЛІЗНИЙ ПОЇЗД ВПАВ ДО РІКИ

СЕН ДЖОЗЕФ, 26. липня. — На північ від Кензас, зсунувся до ріки Місурі зелізничий поїзд, складуючийся з льокомотиви і 8 ваґонів. Троє людий зелізничої служби, втопилося в ріці.

ЧИМ ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОЛЬСЬКА ДЕРЖАВНА ПОЛІЦІЯ?

„Дзеннік людови" доносить зі Стрия, що на тамошному двірцю переловлено аґента поліції, котрий ескортував з Тернополя до Сколього дві паки 147 кґ. і два великі пакунки, котрі мали містити папір. Паки ці вже по заладованню разом з „урядовими друками" до поїзду, котрий ішов до Сколього провірив керуючий поїздом і ствердив, що містили вони тютюнн. Паки всі забрала скарбова сторожа.

БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ ДОГОВІР ЗНЕСЕНИЙ.

З Берліна доносять На засіданю комісії німецького парляменту офіціяльний представчик німецького міністерства закордонних справ заявив, що совітський уряд Росії і Німеччина вважають знесеним мировий договір, заключений в Берестю.

ЖЕНЩИНИ ЛІКАРКИ В АНҐЛІЇ.

Перед війною число женщин, які займалися медициною, було в Анґлії дуже незначне. Майже всі з них посвячувалися практиці в недугах жіночих і дитячих, а лише кілька дентистиці і дермакольоґії.

Від часу війни, число лікарок в Анґлії збільшилося так дуже, що коли анґлійська королева прибула на відкриття положничого відділу в безплатнім королівськім шпиталю, її повитали там 500 лікарок.

В році 1915 студіовало в Лондоні 220 студенток медицину. Сегодня в шпиталях Лондону є занятих вже понад 800 лікарок.

СВІТЛА РЕДАКЦІЄ „СВОБОДИ":

ПРОШУ НА ВИДНІМ МІСЦИ У ВАШІЙ ЦІННІЙ ЧАСОПИСИ ПОМІСТИТИ СЛІДУЮЧЕ:

ОСТОРОГА.

ДІЙШЛО ДО МОЄЇ ВІДОМОСТИ, ЩО ПОЯВИЛАСЬ МІЖ ЛЮДЬМИ В НЮ ЙОРКУ ТА ДЕЯКИХ ИНШИХ МІСЦЕВОСТЯХ ЯКАСЬ ВІДОЗВА, НОСЯЧА МІЙ ПІДПИС А ВЗИВАЮЧА УКРАЇНЦІВ В ЗЛ. ДЕРЖАВАХ ПІДПИСУВАТИ ПОЖИЧКУ І КУПОВАТИ БОНДИ ЗАХ. УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ОТСИМ ПОДАЮ ДО ЗАГАЛЬНОЇ ВІДОМОСТИ, ЩО ТАКОЇ ВІДОЗВИ Я НІКОЛИ НЕ ВИДАВАВ АНІ НІКОГО ДО ВИДАВАННЯ ТАКОЇ ВІДОЗВИ НЕ УПОВАЖНЯВ.

ПОДАЮ ТАКОЖ ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, ЩО В ЗЛ. ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ОГОЛОШЕНА Є ПРАВНО ЛИШЕ ОДНА-ОДИНОКА ПОЖИЧКА НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ЯКУ ПЕРЕВОДИТЬ ФІНАНСОВА МІСІЯ ЗЛОЖЕНА З П. Я. Д-РА БЕРЕЗОВСЬКОГО І Д-РА МИШУГИ, УПОВНОВАЖНЕНИХ ДЕЛЕҐАТІВ ГАЛИЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА.

ЛИШЕ ВІДОЗВИ ПІДПИСАНІ СЕЮ МІСІЄЮ, А ПОМІЩЕНІ СИМИ ДНЯМИ В УКРАЇНСЬКИХ ҐАЗЕТАХ, Є ВАЖНІ.

Вашінґтон, 23. липня 1921 р.

ДР. ЛЬОНГИН ЦЕҐЕЛЬСЬКИЙ,
Представник Західно-Української Републики.

ВІДКРИТО ЗАГОВОРИ ПРОТИ СОВЄТІВ В РОСІЇ

НЮ ЙОРК, 29. липня. — Редакція виходячої тут ґазети „Совет Рошія" одержала вчера з Москви телеґраму такого змісту:

Ґеорґій Чичерін, заграничний советський секретар в нотах до Швеції і Фінляндії запротестував проти вилучення Росії від участи в конференції в справі Алендських островів.

Спеціяльна комісія відкрила всі подробиці контрреволюційних заговорів в Петрограді і західних провінціях, при чім виказалося, що в заговорах були вмішані шпіони аліянтських держав. Професор Таґацев, знаний монархіст і лідер заговірників проти советів признався перед слідчою комісією, що французькі шпіони плянували вимордувати всіх головних лідерів советського правительства і комуністичної партії, затроїти червону ґвардію, а касарні, зелізниці і мости висадити в воздух.

Заговірщики в західних провінціях стояли в звязи з Борисом Савінковим, що є одним з найбільше активних протисоветських аґентів в Европі.

Від него заговірщики одержували потрібні фонди, причім також польські військові власти оказували заговірникам також свою поміч.

Помічниками Таґацева був Коковцев, міністер фінансів за царських часів і Стеве, аґент ґенерала Вранґля в Парижи, який одержав недавно великі суми від французького правительства.

АНҐЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКА ПРИЯЗНЬ ЛОМИТЬСЯ.

ПАРИЖ, 29. липня. — Анґлійський і французький міністеріяльні кабінети нараджуються над питанием остаточного вирішення справи Горішного Шлеска, однак пертрактації між урядом Анґлії і Франції, щоби в квестії Шлеска дійти до згідного порозуміння, доси не принесли ніякого результату.

Французькі політики чимраз частійше підносять в французьких ґазетах факт, що анґлійсько-французька приязнь вже більше не істнує від хвилі, коли анґлійські дипльомати не хочуть видіти в Німеччині дальшого спільного ворога.

На засіданню, яке відбув анґлійський кабінет, анґлійський уряд постановив держатися дотеперішної своеї політичної лінії в справі Горішного Шлеска.

В Парижи відбулося також засіданне цілого кабінету. Порішено, що французький уряд не має робити уступок в нічім Анґлії і піддержувати всі свої постуляти в шлеській справі.

ПОВСТАННЯ ОГОРНУЛО ЦІЛЕ МАРОКО.

ПАРИЖ, 28. липня. — Телеґрама з Оран в Альжирі, доносить, що повстания арабських племен проти еспанського панування огорнуло ціле Мароко.

Цілий дистрикт Карт Маршіра знаходиться в руках арабських повстанців, які дійшли аж до моря. Над морем повстанці острілювали місто Меліля, через що висадженнє еспанських війск з Еспанії до Мароко стало хвилево припинене і є получене ще тепер з великими втратами в людях і матеріялах.

Повстанці палять села і місточка, однак мешканцям не чинять ніякої кривди.

Французька військова команда в Мароко зробила вже всі потрібні приготовання, щоб не допустити поширення повстання з Мароко до Альжирії, сусідної з Мароком французької кольонії.

Французькі ґарнізони вже сконцентровані на границі Мароко і Альжирії.

Бувший еспанський премієр ґраф Романес, описуючи ситуацію в Мароко, заявив, що еспанські війска вкоротці поборять повстанців, та що хвилеві поводження повстанців не дають основи до ніякого занепокоєння про будучність Марока.

ПРОТИ БУВШОГО ЦІСАРЯ АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 29. липня. — З Білгороду доносять, що Юґославія і Чехо Словаччина підписали договір, в якім обі сторони зобовязуються видати війну Угорщині в случаю, колиб Угорщина покликала на свій трон бувшого австрійського цісаря, Карла.

ЛІҐА НАДБАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ А СОВЕТСЬКА РОСІЯ.

ПАРИЖ, 29. липня. — В тій хвилі відбуваеться в Гельзінфорсі конференція заграничних міністрів Латвії, Естонії, Фінляндії і Польщі. Ся конференція являеться властиво продовженнем недавного зїзду в Ризі, на якім представники сих держав заключили певного рода порозуміннє між собою в справах політичних і економічних.

Цілею конференції є утворити Ліґу надбалтійських держав. Справою спеціяльних нарад конференції є ультимат советського правительства, висланий до Латвії і Естонії, в якім совети грозять війною, колиб Латвія і Естонія поважилися входити в якісь державно-правні звязки з Польщею або Фінляндією.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

ПОЛЬСЬКІ ЛЮБОВНІ ОСВІДЧИНИ УКРАЇНІ.

Варшавський польський тижневик „Ржонд і Войско" подав недавно досить замітну статтю про українську справу. Звернена вона була видимо проти польських національних демократів („вшехполяків"), бо полемізує з тими Поляками, що в справі Східної Галичини стоять на становищи едности „руських" племен, на котрім стоять попри Москалів, наших москвофілів також вшехполяки. Стаття дає вшехполякам лекцію, що скорше, чи пізнійше Польща буде мусіла звернути свої очи передовсім на схід і взяти під увагу передовсім справу України.

„Коли добре вдумаємося в питанне східних границь Польщі, то мусимо прийти до переконання, що скорше чи пізнійше Поляки будуть мусіли мати до діла на Сході з українським елементом. Як що політики з табору сконсолідования правих партій ще нині твердять, що українського народу нема, як що вони ще далі голосять, що український народ почуеться складовою частю нової Росії, як лише вона повстане, складовою частю одного, а не існуючого, загально-російського народа, — то се є властиво не похибка, але нагинанне фактичного стану річий до своїх комбінацій політичних."

„Ми підчеркували нераз, що світова війна висунула без сумніву на сцену історії той чинник, котрий досі все жив, але не міг видістатися на поверхню політичного життя і не міг прибрати виразних форм. Сим чинником власне являеться національна свідомість менчих (!) народів.

„Инчим питаннем є, чи всі народи, котрих пробудила з віковічної дрімоти війна, потрафлять осягнути самостійне існованне. Однак фактом є, що приверненне державної самостійности Польщі, Чехії, Латвії, Естонії, Литви і других, було переломовою хвилею для народів, почуваючихся до своєї відрубности, але не освідомляючих собі її в національнім розумінню.

„Отже Україна, котра поза оголошеннем клича своєї повної независимости потрафила боронити його з оружем в руці і обильно зляти кровю свої поля, не може, природно, перечеркнути сю карту своєї історії і знов вернути до ролі російського племени, яке ріжниться лише нарічем.

„Чотири роки боротьби за независимість, підчас котрих Україна вела війну за независимість не лише проти большевиків, але й проти прихильної „нової Росії", поглубили національну свідомість широких народних мас України, утвердили їх в почуттю відрубности і стремлінню до самостійного існування.

„Україну мусять Поляки приняти як чинник, котрий відограє значну ролю на сході Европи при твореню там, по антибольшевицькім перевороті, нових державних орґанізацій і котрий заважить при рішенню питання східних границь Польщі.

„І від нас в першій мірі залежить, чи в сварці з новою Росією Поляки будуть мати Українців за собою, чи проти себе."

Так дивиться на ситуацію на сході Польщі ґазета, що стоїть близько політики Пілсудського. Вага українського руху для Польщі підчеркнено досить вірно, на всякий случай вірнійше, як се було роблено досі.

Але яке заключенне робить польська військова ґазета зі своїх виводів? Чи може вона признає українському народови право на самостійність? Право розпоряджати всею територією, заселеною в більшости українським народом? Чи може радить Польщі віддати загарбані Україні землі в Галичині, Волині, Холмщині і Полісю?

Ні, далеко від сього. З того довгого політичного писання польська ґазета робить заключенне, що треба приєднувати Українців через даванне помочи... інтернованим в Польщі військам отамана Петлюри...

Кажуть Поляки про себе, що Поляк аж по шкоді розуму набирається. З поданої статті видно, що ся пословиця се чиста національна перехвалка. Київський похід Поляків нічого не навчив, Поляк, як був давнійше дураком і розбишакою, так ним лишився.

ПРОЦЕС ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ-РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ У ХАРКОВІ.

(Від власного кореспондента).

В маю відбувся перед „Надзвичайним Революційним Трибуналом" у Харкові процес проти групи **українських соціялістів-революціонерів,** яких радянський уряд обвиняв у протидержавній діяльности проти Української Радянської Републики.

На основі відомостий з большевицьких часописів процес представлявся так:

Надзвичайний Революційний Трибунал складали: Кабаненко, Бідний, Гайман і Марченко. Обвиняли: відомий большевицький діяч Мануїльський, бувший український соціяльний демократ, і Лебединець, бувший український соціяліст-революціонер.

Обвинені: **Всеволод Голубович,** бувший президент Ради Народніх Міністрів Української Народньої Републики (від заключення Берестейського мира до гетьманського перевороту), член Центрального Комітету партії українських соціялістів-революціонерів; **Назар Петренко,** член Центрального Комітету партії у. с.-р. і бувший голова Центрального Повстанчого Комітету; **Іван Лизанівський,** член Центрального Комітету партії у. с.-р. і бувший міністер пропаґанди в кабінеті Мартоса; **Часник,** член партії у. с.-р.; **Юрко Ярослав,** член партії у. с.-р.; **Григорій Сиротенко,** член партії у. с.-р., бувший військовий міністер Української Народньої Републики; **Скугар-Скварський,** член партії у с.-р.; **Сергій Остапенко,** бувший член партії у. с.-р., президент Ради Народніх Міністрів Української Народньої Републики за Директорії (лютий-март 1919).

Акт обвинення, який обнимав 60 сторін друку, кладе підсудним у вину всю їх політичну діяльність від часу Української Центральної Ради.

Часи Центральної Ради. Обвинені, як провідники партії українських соціялістів-революціонерів, яка мала більшість в Центральній Раді і в останніх часах перед заключеннем берестейського мира утворила кабінет, обвиняються, що вони вели боротьбу проти большевицького селянсько-робітничого правительства України і прикликали на поміч проти сього правительства війска німецького цісаря.

Часи гетьманщини. Акт обвинення стверджує, що партія українських соціялістів-революціонерів не брала активної участи в гетьманськім уряді, одначе опирає свою обвиненне на тім, що гетьманщина була продовженнем Центральної Ради, тому обвинені відповідають також за гетьманщину.

Часи Директорії. Акт обвинення закидає партії українських соціялістів-революціонерів, як також українській соціяльно-демократичній партії, що вони використали народне повстанне проти гетьманщини, щоб утворити уряд Директорії, який розпочав війну проти робітничо-селянського правительства і звернувся за помічю до держав антанти.

Участь у повстанню. Акт обвинення закидає обвиненим, що після перемоги большевиків над Директорією їх партія орґанізувала повстання проти большевицького уряду.

Часи Денікіна. Повстання причинилися до того, що Україну заняв Денікін. Через те й тут винні підсудні. Винні вони також, що до Денікіна перейшла галицько-українська армія.

Союз з Польщею. Тут підсудних обвиняється, що союз Петлюри з Польщею, який в акті обвинення названий актом продажі України шляхетській Польщі, наступив за санкцією партії українських соціялістів революціонерів, і соціяльних демократів.

Зокрема **Голубовича, Петренка, Лизанівського, Часника і Ярослава** обвиняється, що вони за часів Центральної Ради і Директорії вели війну проти правительства селян і робітників, закликаючи на поміч капіталістичні держави (за Центральної Ради Німеччину, за Директорії антанту), а опісля орґанізували повстання, навіть тоді, коли публично заявляли свою льояльність до „правительства селян і робітників; **Сиротенка,** — що він як военний міністер вів активну оружну боротьбу проти того-ж правительства; **Скугаря-Скварського,** — що він переходив большевицький фронт і піддержував звязок з повстанцями на задах большевицької армії; **Остапенка,** — що він як президент міністрів вів переговори з антантою.

Голубовича, Петренка, Лизанівського, Часника, Ярослава і Сиротенка засуджено **на 10 літ в концентраційний табор,** одначе, примінюючи до них амнестію, проголошену 5-им Всеукраїнським Зїздом Рад, зменшено сю кару на 5 літ, а Сиротенка звільнено зовсім від кари.

Скугаря Скварського засуджено **на 5 літ в концентраційний табор,** при чім амнестії до нього не примінено.

Остапенка засуджено **на 5 літ в концентраційний табор,** одначе з огляду на те, що Остапенко осудив політику українських соціялістів-революціонерів та що він є цінна наукова сила (по політичній економії), сю кару замінено на кару 5 літ примусових робіт без відбирання свободи по його науковій спеціяльности.

Харківський процес має бути не останній. Радянське правительство України має виступити з подібними процесами проти всіх членів Української Центральної Ради. Чи ся відомість правдива, побачимо. Та коли був можливий процес проти Голубовича і товаришів, то не є ніякою неможливістю і процес проти инших членів Центральної Ради.

Як свідчить харківський процес, радянське правительство України радить собі з своїми політичними противниками дуже просто: ставить їх перед суд і засуджує.

Для улекшення справи утворило воно вигідне понятте, а саме, що воно, радянське правительство, від самого початку революції було законним правительством України, і хто виступав проти нього, той допустився державної зради. Отже державної зради допустилася Центральна Рада, бо вела війну з большевиками. Державної зради допустилася Директорія, бо так само вела війну з большевиками.

Коли в Угорщині реакція під проводом Горті повалила большевицьке правительство, реакційне угорське правительство виступило проти членів большевицького правительства з цілим рядом обвинень в державній зраді, розтраті державного скарбу, фалшуваня монети (бо большевицьке правительство робило видатки з державного скарбу і видавало паперові гроші) і т. п. Словом, усе те, що робили большевики як правительство, реакція підтягнула під понятте „злочину. Проти такого поведения угорського реакційного правительства протестували в цілім світі не тільки комуністичні й соціялістичні партії, але також буржуазно-демократичні групи.

Подібно Польща в Галичині стоїть на тім, що вона від хвилі розпаду Австро-Угорщини була законним правительством Галичини і тому всі ті, що орґанізували в Галичині українське правительство й українську армію, допустилися злочинів супроти Польщі. За сі злочини судять українських діячів польські суди.

Харківський процес свідчить, що тою самою дорогою йде також теперішнє радянське правительство України проти тих українських діячів і партій, які орґанізували Українську Народню Републику й вели війну проти большевизму.

При тім, як бачимо, ті Українці, які беруть участь у радянськім правительстві (прим. Мануїльський), самі винищують такими процесами Українців, які були їх політичними противниками.

25. червня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

ДЕЩО З ПОЛЬЩІ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

Знаємо Польщу, як силу, котра нас поневолила, котра мордувала і ґрабувала наш народ, котра знущається над нашою мовою, звичаями, церквою, школою, котра нам не дає жити й розвиватися.

Требаж нам знати, що таке уявляє собою цей ворог.

Теперішна Польща, це політичний новотвір, витворений не силою й енерґією народу польського, лиш частиною його, шляхтою й інтеліґенцією при помочі чужих впливів. Це такий гомункулюс, виварений в політичних ретортах, котрий є неспосібний жити нормальним державним життєм і коли так дальше буде, то він ще накоїть Европі в будучности дуже великого лиха.

Виварювали цього злосливого новородка зразу Німці, а пізнійше антанта.

Німці тому, щоб розбити Росію, антанта, щоб ослабити Німців.

Німці своїми ґенералами й вояками здобули Варшаву і зробили королівство Польське незалежним від Росії. А тоді антанта дала Полякам своїх ґенералів, муніцію і гроші, щоб Поляки прогнали Німців. Колиб не революція у Німеччині цего ніколи не булоби. Німці булиб зорґанізували етноґрафічну Польщу, начеркнулиб її сталі границі і сказалиб були: „а тепер орудуйте і покажіть, що ви потрафите". Це булоб і для Польщі і для цілої східної Европи богато краще ніж воно нині є, бо антанта, перебравши Польщу з німецької опіки під свою, здеморалізувала її. Потурала польським мілітаристам, імперіялістам, конквістадорам, роздмухала в них пожар ненавистей національних та релігійних, розбудила в польських верховодячих кругах великий апетит на чужу землю і на чуже добро, словом витворила таку нову Македонію майже в середині Европи, що тепер сама не знає, що з нею робити. Поляки забрали 10 міліонів українського народу, закрали на великі міліярди нашого военного добра, цукру, збіжа, галицької нафти, худоби і т. д. І це їм не помогло. Кинулися на Вильну, а по Вильні на Шлеск, щоб тамошнім вуглем та індустрією підкріпити своє нужденне життя.

Такого грабіжника і розбишаки історія не знає. Це прямо сором для цілого світа, що він щось подібного терпить. Так, як поводяться Поляки з Українцями не поводилися ні Анґличане ні Німці у жадній із своїх кольоній з чужими, дикими народами. Анґлія мабуть це відчуває і починає ставитися до Польщі трохи острійше. Каже, що воно не можливо, щоби Польща жила на чужий рахунок. Але Анґлія має також свої клопоти, її ходить о збереження домінії і о полагоду ірляндського питання. Особливо від цього останнього залежатиме її дальше поступовання в справі польській. Тепер мають вестися в Лондоні переговори з представниками Ірляндського народу. Коли вони успішно покінчаться, то Анґлія матиме вільнійшу руку і не буде потрібувати оглядатися на Францію, котра як каже „Воче Републікана" (з 24. мая 1921) єсть більше польською від самої Польщі. А коли ні? Ну, так Поляки й на дальше будуть експльоатувати нашу країну та знущатися над нами, поки не доведуть Польщі до остаточної катастрофи.

Що цей момент не такий то далекий, це видно з кождим днем краще.

Дорожнеча в Польщі неймовірна. Кільоґрам цукру коштує 500 марок польських, метер сукна 2000 м. п., конина, що ледве ноги воліче за собою 100.000 м. п.!

В „Курієрі Львовскім" есть знаменитий анонс: „В Бруховичах на продаж хата з чотирох покоїв, кухонки і **стаенки** з морґом землі, дуже дешево (?!) лиш за два міліони марок польських". Такого боґатого краю як Польща нема нігде на світі, бо там дальше жебрак буде міліонером. Тепер у Польщі марка, як грошева одиниця не істнує, за неї нічого дістати не можна. Гріш починається тисячкою, а незабаром буде починатися від міліона.

Сміялися Поляки з московських большевиків, що в них треба ходити з мішком гроший на місто. А тепер теж саме в Польщі. Можна собі уявити недолю урядника, котрий дістає кілька тисяч платні у місяць і з того має виживити себе й родину, а за тую платню навіть одягу не купиш, бо якийбудь одяг коштує 10.000 м. п. За те, що кравець вшиє сукню дамську жадає 7 тисяч від іґли! Тому на вулиці можна бачити мущин у фраках і смокінґах, в циліндрах на голові, як ідуть, або вертають з уряду. Вони поздирали давні удяги, нових не мають за що купити і парадують у фраках. Ясна річ, що й це підреться і що тоді? Тоді — „якось то бендзє!" Одиноке жерело, з якого моглиб Поляки дістати всілякі потрібні продукти це Німці, бо все таки за 100 польських марок Німці дають щось аж 3 марки німецькі. Так це розмірно ще дешеве жерело Польща сама заткала. А за границею польська марка нічого не варта. В Швайцарії одна марка польська рівнається нині 0.0030 франка швайцарського, або иншими словами вона варта тільки, що тої самої величини шматок віддертого з ґазети паперу. **За сто польських марок платять в Ґеневі 30 центімів!** Коли ви хочете там випити шклянку кави і зїсти шматок хліба, то треба вам заплатити 2.000 марок польських. Якіж величезні міліони требаб витрачувати польському купцеви, щоб поїхати до Швайцарії, Франції, або Анґлії та закупити там товар. Навіть з Австрією, з тою бідною і маленькою Австрією, годі Польщі рівнатися, бо всеж таки за 100 австрійських корон дають в Ґеневі 1½ франка, а за 100 польських марок, як кажу, лиш 30 центімів. Це величезна ріжниця. А доляр? Про його й не згадуй. За доляра платять у Львові більше ніж 2.000 марок польських, між тим як у Німеччині він коштує нині 72 марки німецькі. І це богато, але все таки від 72 до 2000 дуже далеко.

Цього Поляки не скриють перед світом. Світ знає, до чого Польща догосподарювалася. Світ знає, що в Польщу вложила антанта велику силу гроша, що позволила їй ще куди більшого добра награбувати від Українців, Москалів, Німців, Литвинів, Білорусинів і що все те в польськім жолудку десь діваеться. І нема, і нема, і нема! Польща потрібує 100 міліярдів річно на свої видатки, а коли прийде платити довги в чужій валюті, то являться такі цифри, якими математика не орудує. Тому Польщі грозить банкроцтво і чимскорше воно наступить, тим краще для неї і — для нас. Бо після банкроцтва польська держава мусілаб бути побудована на зовсім других основах, а землі загарбані нею мусілиб бути повернені природним власникам, котрі певно будуть ними богато краще й дохіднійше господарювати.

VERAX.

ПОВІНЬ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

ЛЬВІВ, 25. червня. — З багатьох місцевостей надходять відомости про велику повінь, яка позаливала великі простори та частини міст. На лінії Болехів —Долина припинено рух потягів, так само як в багатьох місцях на лінії Львів — Перемиль. Дністер розлився на два метри вище норми. Свіча під Болеховим розлилася на 4 з половиною метри вище нормального рівня. А ріка Стрий залила частину вулиць міста Стрий.

ПОЗІР! ВСІ, ХТО ПОСИЛАЄ ЖЕРТВИ ДЛЯ СТАРОГО КРАЮ!

НЕ ЗАБУВАЙТЕ на українське військо, вигнанців і бідних студентів в Чехо-Словаччині, Австрії і Югославії!

ДІЛІТЬ ВСІ ЖЕРТВИ ТАК: на кождих 100 долярів висилайте 66 доляри до Галичини, 22 до Чехо-Словаччини, а 12 до Відня (на Австрію і Югославію). Се буде справедливо!

АДРЕСИ Є ТАКІ:

1) **До Львова** грошевий дрефт виписати і вислати до: Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7 Lemberg, East Galicia, Europe (рівночасно лист з повідомленнем про гроші на адресу: Ukr. Horozanskyj Komitet, Ruska 3, Lemberg, East Galicia, Europe).

2) **До Чехо-Словаччини** і гроші і листи з інформаціями посилати на адресу: Dr. Stefan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prague, Czecho-Slovakia, Europe.

3) **Для Австрії і Югославії** так гроші, як лист з інформацією, на що призначені гроші, висилати на адресу: Ukrainisches Hilfscommittee, Strozzigasse 32, Wien VIII, Austria, Europe.

4) **Для поодиноких повітів і громад в Галичині** (на народні цілі тамже!) посилати на адреси подані в газетах чи в листах, чи знакомі Вам адреси. Дрефт виписувати і посилати на Земельний Банк Гіпотечний у Львові.

ДОПИСІ

БРУКЛИН, Н. Й.

Жертви на Сирітський Захист в Тернополи.

Перед двома місяцями дістав о. Володимир Лотович, парох Бруклина, Н. Й., просьбу від Сирітського Захисту в Тернополи о поміч на удержанне й будову дому цеї інституції. В тій ціли зорганізувався в Америці комітет з уродженців повіта Тернопіль в ціли поширення цеї акції. На його зазив зложили на Сирітський Захист в Тернополи свої жертви слідуючі добродії: о. Петро Понятишин, з фондів дарованих лат. епископом з Рачестер, Н. Й., $200.00; Микола Грубрин, Мінеаполіс, Мін., $25.00; о. Володимир Лотович з Бруклина $20.00 (ще перед одержаннем відозви, тому його жертва вислана окремо ще в лютім б. р.); слідуючі громадяни з Міннеаполіс, Мінн., зложили: Василь Кордуба, Петро Бутрин, Кость Рихлій і Іван Коцюба по $10.00; Йосиф Бородай $5.00; Антоніна Бутрин $2.50; Петро Куліковський $2.00; з инших місцевостий зложили: о. М. Підгорецький, Ню Йорк, о. Ол. Пристай, Карнеґі, Па., Марія Марусин, Бруклин, Н. Й., і Настя Затонська, Бруклин, Н. Й., по $2.00; Анна Весоловська і Іван Швед з Карнеґі, Па., по $1.00. — Разом зложено $329.50. Ці гроші вислано через Америк. Українську Канцелярію (Експенджь до Земельного Банку Гіпотечного у Львові з припорученнем виплатити їх на руки проф. Івана Боднара в Тернополи, ул. Острожського ч. 29, який єсть головою Сирітського Захисту. Посвідки Амерікан Експрес Компані переховує о. Вол. Лотович, 160 Норт 5-та ул., Бруклин, Н. Й., куди також належить посилати дальші жертви.

ЗА КОМІТЕТ:
Микола Грубрин, о. Володимир Лотович.

БЕРВІК, ПА.

З театрального життя в Бервік.

І знову 3. липня мав я щастє участвувати в народнім торжестві, коли трудом недавно прибувшого до нас пароха і одного Українця, о. І. Жука з Галичини, відограно в нас штуку „Мужики аристократи". Та не буду тут описувати поодиноких роль зокрема, тільки скажу побіжно, що всі аматори у своїх задачах промовили до почувань чоловіка як найліпше і на сцені заімпонували як слід. Та хоть в сторону аматорів пускаю голос вдоволення, то на адресу публики всипле спору дозу докорів і нарікань. Бо ходив я по представленню, жиючи ще на рідним горизонті в Галичині, бачив і тут подекуди, як умні люди в часі гри уміють знайтися, але такої безчести і браку пошани до рідної сцени, як тут, я ще нігде не видів!

Не помогла попереджаюча увага пароха яко лектора на естраді про заховання спокою. Щире його слово, виходячи з серця, не пішло до всіх сердець, бо значна часть людий була низьких почувань. Вони не дали респекту штуці, бо підчас її гри лише сміялися або говорили про нічні рахунки і мішали горох з капустою. Я не кажу, щоби сусід сусідови часом не шепнув слова, бо є такі місця, в котрих і здорово мислячий чоловік легко засміється; однак яко свідома людина він сейчас застановиться, бо має на оці висшу ціль; знає, що й гумор має свою границю, тож тямить на порядок публичний.

Але в нас — пожалься Боже! Завше видно безглуздність, брак любови до свого, простацтво, безличність і неопитність. І як з одної сторони чуєш насолоду, вляту в серце твоє красою гри, так знову з другої сторони в твоїй души ворушиться протест і тліє обуреннє до тих невирозумілих одиниць, які своїм ганебним поведеннем убивають чаруючий настрій аматорів і свідомих слухачів. Ну, і коли ж ті зацофанці зрозуміють, що театр є кормом души, та що на сали має панувати взірцевий спокій? Коли ж то вже ті зелені розуми підчас гри не будуть говорити, сміятися, шемрати і шелестіти? Час би тобі, тупий чоловіче, пізнати, що як ти на представленню смієшся, то висміваєш свій нарід і себе; показуєш, що не маєш олію в голові і стягаєш на себе очи тих обурених слухачів, котрі штукою інтересуються, дають їй висше і мудрійше значінне, та в поважно святочним одушевленню ради би кожде слово почути. Отже моя рада така, що як ти цілі представлення не розумієш; як воно тебе ні гріє ні морозить; як ти весь час думаєш там із кумою лопотіти фіглі-міглі і псувати другим гостям народний настрій — то в такім разі волієш до салі не йти, а тоді певно що театр на повазі не стратить, але скористає. Бож рідна вистава не є тим, чим ти в лихім понятю її собі представляєш; але то наша трибуна, вартість культурна, обнова традицій і вклад великого маєстату до народної скарбниці!

Представленнє — то живий образ нашого минулого життя, тому в сути річи ідейні люди, котрі люблять своє мистецтво і знають його завданнє для культурного народного розвитку, надають йому взнесле значіннє. Воно дається на те, щоби ми застановлялися, мали свідомість, памятали на своє величне званнє, плекали ідею українства, розріжняли правду від обману, та не йшли в асиміляцію, не падали в чужу кошару, але чогось навчилися, своїм дорожили, знали, хто ми є, та прямували тим шляхом, котрий нам диктували предки і котрий вказує історія. Щоби наша слава на широкій земли марно не пропала! Щоби ми показали світови, що ми не таке смітте, як нас малюють вороги! Що хоть наша психіка сільська, однак ми нарід умово зрілий, творчий, спосібний переймати усі здобутки цивілізації і культури.

Отже, громадяни, навів я вам сі уваги длятого, щоби ви знали ціль театру і на будучім представленню заховувалися тихо. Дайте доказ, що не лицемірство, не облуда, але дійсна пошана і правдива любов кеє вами до рідної сцени і штуки! Притім думаю, що моє слово не змарнується, але зайде у ваші серця глибоко. А коли мене послухаєте, то певно, що слідуюче представленнє дамо з ліпшим вражіннєм, обійдем його серіозно, по людськи, як пристало на Українців, з красним успіхом.

Щасть Боже! До побачення на будуче в ліпшім настрою!

Николай Михайлишин.

ОБОРН, Н. Й.

Запомоговий комітет в Оборн, Н. Й., одержав таку посвідку:

Ч. 3089 Львів, 6. мая 1921.

До Хвального Запомогового Комітету на руки Всечеснішого Отця Д. Кульматицького в Оборн.

Земельний Банк Гіпотечний у Львові передав нам заповіджену Вами посилку, 553 долярів, які по виміні дали 430.096 м.п. Жертву цю вжили ми згідно з Вашим бажанням на допомогу голодуючому населенню Східної Галичини. В який спосіб ми цю допомогу ведемо побачите з залученого нами Звіту.

Ясно що допомога наша далеко не вистарчає дійсним потребам краю. Голод і нужда у знищеній военним лихоліттям так велика, що фонди наші мусіли-би бути сто разів більші, колиб ми захотіли допомогти усім, які цеї помочі дійсно потрібують.

Звідомлення про Вашу жертву поміщено у галицько-українських часописах, які Вам перешлемо. А поки що дякуючи Вам щиро за Ваш теперішний дійсно щедрий дар просимо Вас з одного боку самим памятати і на далі про потреби старого краю, а з другого боку, поширювати думку про допомогу старому краєви, серед Ваших співгорожан Українців, нагадуючи їм, що тут під тяжким чужим ярмом у голоді і нужді у зруйнованих селах у ворожих тюрмах стоять на постах тих, які з вірою у краще майбутнє вели і ведуть тяжку боротьбу за наше народне визволеннє.

Дякуючи Вам ще раз за Ваш дар пересилаємо Вам щирий привіт і остаємо з правдивим поважанням.

ЗА ВИКОНУЮЧИЙ ВИДІЛ У. Г. КОМІТЕТУ У ЛЬВОВІ:
Др. Ст. Федак, предс.
В. Целевич, секр.

НОВІСТЬ З ДАЛЕКОГО СХОДУ.

До Книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку прислано книжки-календарі на 1921 рік під заг. „Нова Україна". Є се видання Секретаріяту Української Далекосхідної Краєвої Ради.

На кольоровій, дуже гарній вінетці зазначено: „Календар на рік, а розуму на вік". І справді зміст книжки є дуже цінний і пожиточний не на рік але, як не на вік, то всеж таки — на літа.

Хто цікавиться рухом і долею Українців, повинен сей календар купити. Там знайде всі важнійші інформації про рух і життє на Далекосхідній Україні; там є богато цінних інформацій загально українських, цілого світа, богато практичних економічних і суспільних вказівок, а й велике число ілюстрацій і фотографій важнійших діячів наших з цілої України.

Книжка дуже цінна змістом а й немала обємом. Коштує $1.00 враз з посилкою. Замовляти треба скоро, бо число примірників не велике.

Тай календар старокраєвий „Запорожець", виданнє др. Кирила Трильовського, батька наших „Січий", голови Боєвої Управи У. С. С., є інтересний і цінний. Коштує 40 цнт. Хто його ще не має, нехай спішиться зі замовленнєм, бо ось-ось вже розійдеться.

Замовлення і гроші слати на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

Золото і зелізо.

Оповідання з американського Заходу.

(З німецького — Г. Валенті).

(Конець). (2)

Фішер видивив ся на него, мов би хотів спитати. — Ну так — пояснював Кочен — колич має ся таку доньку, то має ся більше як золото.

Фішер скривив ся на то. — Такі пусті компліменти можеш собі задержати. Я знаю, що варта дівчина без гроший.

— Очевидно не много, — сказав на то Кочен — але я міг би тобі сказати.

Фішер усміхнув ся недовірчиво. — Отже як високо на примір цінищ ти мою Марійку?

— На двадцять пятьтисячів долярів — відповів Кочен не надумуючись довго.

— А вона ані цента не має.

— Але я зато маю. Ось подиви ся. — Кочен витягнув з кишені скіряну торбинку і вийняв з неї кілька векслів і банкнотів та положив їх перед Фішера.

Фішерови аж очи засвітили ся, коли дивив ся на ті папери а відтак зітхнув і сказав: То все твоя власність?

— То була би також власність твоєї доньки, колиб схотіла віддати ся за мене.

Тепер вже Фішер зрозумів. — Хибаж ти хочеш з нею оженити ся?

— Так. А ти би може противив ся тому?

— Зовсім ні.

— Ну, то дай руку! — Кочен наставив Фішерови руку.

Фішер розважив собі, заки утиснув наставлену руку. Марійка буде твоя — очевидно, коли вона тебе схоче.

— То вже моя в тім річ — сказав Кочен і погладив ся по бороді, що була трохи занедбана. — Ходи, підемо тепер, щоби діло, о скілько можна, ще нині полагодити.

Забравши кілька фляшок, пустились оба мужчини домів. Але в тих фляшках не був сок овочевий, лиш міцне каліфорнійське вино, бо Кочен хотів освідчене залити свої заручини з Марійкою соком з винограду.

Марійка і Батермен порались коло припічка, на котрім вже пекла ся дичина, яук Кейт приніс. Містрес Фішер не маючи обруса накрила стіл газетами а не маючи чим иншим украсила стіл фотографіками в стоячих рамцях, представляючими Марійку і оставші дома єї дві сестри, Бляну і Іду. Мама так собі придумала, що єї дві любі донечки, які остались дома повинні бодай на фотографіях взяти участь в пирі. В сій хвили була міссіс в комнаті для женщин і сиділа там на куфрі та писала лист, взявши собі якийсь картон за підкладку.

Фішер заглянув зараз до своєї жінки, щоби їй сказати, що Кочен сватаєсь до доньки.

— А ти що пишеш? — спитав він насамперед.

— Лист до наших дітий. Вже час, щоби й вони до нас прийшли. Інтерес поки що некай тета веде.

Фішер мало що аж не остовпів. — Чи то з Ідою і Бляною ще не завчасно? Прецінь самі ще не знаємо, чи будемо могли тут удержати ся.

— На стілько чей нас ще стане, аж Іда і Бляна будуть засвоєні — відповіла міссис Фішер, заричавши чоловіка.

Хибаж ти знаєш, що Марійка вже засвоєна? — спитав Фішер з тиха і нахилив ся до жінки та остерігаючим поглядом показав очима на двері.

— Мені здає ся, що я то насамперед знала. Нема ще й дести мінут, я квін був у мене і просив о руку Марійки — сказала міссис тріюмфуючо.

— Хто такий? — спитав Фішер аж трохи за голосно?

— Ну, містер Кейт.

— Ой-ой — сказав на то Фішер і зловив ся за голову.

— А ти може тому противній? — спитала міссис, готова до борби. — Кейт то джентельмен і доробив ся вже тут сорок тисячів долярів. Я дала йому приречене.

— А Кочен зі своїми двайцять пять тисячами мав приречене від мене — зітхнув Фішер безрадно. — Що робити?

Містрес Фішер усьміхнула ся. — Я гадаю, що нам обом треба кріпко держати ся.

— Преці Марійка може лиш за одного з них віддати ся.

— А хибаж я не написала лиш що лист, щоби Іда і Бляна сюди приїзджали? — спитала міссис.

Тепер вже Фішер зрозумів. Згодили ся тепер обоє на то, щоби сказати Марійці, що аж двох сватає ся до неї, нехай котрогось з них вибирає. Може підчас обіду знайде ся нагода приготовити Кейта і Кочена до того.

Закликали Марійку і розповіли їй все що і як було.

Люба донечка мовчала на то і лиш почервоніла ся та спустила очи в долину.

— Ну, щож, Марійко, зрозуміла ти? — спитала мама, хотячи щось видобути з доньки.

— Так прошептала панночка.

— Ну, та й вибереш котрогось з тих джентельменів?

Марійка покивала сильно головою, що ні. — Вже не можу — шепнула вона і ще більше почервоніла ся.

— Чому же не можеж?" — допитувалась матір остро.

Тоді дівчина кинулась матери на шию і більше плакала як говорила Бо я вже вибрала містер Батермена.

Містрес Фішер відтрутила Марійку від себе. — Розваж дитинко—сказала вона поважно — містер Кейт представляє вартість сорок тисячів долярів.

— А Кочен двайцять пять тисячів — запримітив містер Фішер.

Тоді Марійка підняла голову до гори і усміхаючись сказала з тиха але дуже свідомо: Коли так; то я не зле вибрала, бо Батерман має сімдесять тисячів.

Родичі глянули одно по другім а по їх очах видко було радість з того, що їх дитина така розумна, що уміла сама о себе ліпше подбати як єї досьвідні родичі.

Що правда позіставала ще до поборення трудність, як би потішити обох других женихів по страті приобіцяної вже нареченої.

Але підчас обіду удало ся зручности містрес Фішер при помочи обох фотографій помирити Кейта і Кочена з довершеним фактом заручин Марійки на власну руку та дуже вірнимописом знаменитих прикмет обох молодших дочок, що мають небавком приїхати до Люкфільд, майже їх переконати, що їх жде ще більше щастє, як то вони собі того бажали.

І дійсно в тихій норі копальників золота відбуло ся небавком ще аж потрійне весілє а супруги Фішер позбувшись журби о посаг для своїх доньок, могли тепер спокійно займати ся самі для себе торговелею старим зелізом, котра для них двох приносила достаточний доход.

(Конець).

GOLDEN OPPORTUNITIES TODAY

"If I had put my money in real estate when I first came to this country twenty years ago," declared one man, "I would have been rich today."

"What did you do with your money?" he was asked.

"Oh, I saved it," was the reply.

"Then why don't you invest it in real estate securities *now?* Don't you know that, much as these values have risen in the past, they will continue to rise in the future?"

While it is true that the same amount of money will not purchase as much today as it would have in the days when goats used to live on Manhattan vacant lots, it mush be remembered that it will buy far more today than it will ten years from now.

Opportunities today are as great, if not greater than they ever were. The time to buy is now. Ten and twenty years ago the chances for the person of moderate means to invest in well managed, profit-making properties were not offered as they are today. In these days you could not operate with a small amount of money. You had to have considerable means to get in.

Today the person with alittle money can purchase preferred cumulative participating stock on which dividends must be paid in advance of all other dividends or interests. In some instances such stock can be purchased on installments and if you prefer it some firms will also arrange with you so that your dividends can be applied in turn to the purchase of more stock, so that in the end you can become the owner of a considerable quantity, which, as it multiplies, will give you a substantial return for the rest of your life. And there is no risk attached to it if you make sure in advance to deal only with a reputable concern on whose word you can depend.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА ГАЛИЧИНИ.

В днях 1., 2., 3. липня п. р. відбувся зїзд Українського Студентства, в якому взяли участь представники всіх студентських стоваришень. Делєгації поодиноких місцевих гуртків числили від 5 — 25 душ.

На Зїзді були відчитані ось які реферати:

1) Міжнародне і внутрішне положення Східної Галичини;

2) Найблищі завдання української суспільности;

3) Завдання українського студентства під сучасну хвилину.

В першому рефераті сконстатовано, що по всім дотеперішним даним міжнародна дипльоматія лучить у прінціпі справу Східної Галичини із комплексом східно-европейських проблем і, що ця справа буде остаточно вирішена по всій імовірности щойно у звязку з остаточним наладнанням відносин на Сході Европи. Вижидання на це остаточне вирішення не повинно впливати на дальшу національну роботу в Галичині, котра дальше повинна стреміти до осягнення національних цілий без уваги на всяку чужу допомогу. Поставлений був дезідерат роїнтуватися виключно на власні сили народу. Бажання народу зясовується ідеєю Соборної Самостійної України. Серед галицьких українських мас є замітне бажання унезалежнити своє життя по лінії клича „Земля і Воля". Реферат має виразно тенденцію проти всяких орінтацій на чужинецькі держави.

Дальший реферат зясував положення і стремління українського студенства на всіх українських земля і на еміграції. З огляду на дальший розвій національних змагань у Галичині висказано рішуче домагання до студентства за кордоном, щоб воно повертало наэад у рідну країну. Звернено увагу, що студентство завше непохитно і в передових рядах боролося за національні цілі і згідно з двома попередними рефератами намічено точно означені завдання для студенства.

Гаряча дискусія, котра розвинулася над рефератами, зійшла на тори стертя поміж невеличкою комуністичною групою а поражаючою більшістю студенства, котре боронило національно-державної ідеольогії.

Погляди промовців, котрі боронили національно-державну ідею, були надзвичайно бадьорії і самовпенені, чого висловом стали приняті зїздом резолюції.

З ГАЛИЦЬКОГО ПОДІЛЯ.

Цікава річ!

На Поділля вертають тепер американські еміґранти. На кождому кроці можна стрінути в нас „Американця". Пізнати їх можна від першого погляду. Всі добре годовані; поодягані в ґраватові тужурки, елеґантні штани, або в робітничі сині блюзи, пестрі сорочки, з шельками по верху. Деякі з них мають золоті зуби. А коли балакається з ними, стоять випростовані й за кождим словом кажуть „yes!" Очевидно „yes" у них на устах, коли по їх боці правда; колиж яке діло не йде їм в користь, тоді переміняються, лаються, а деякі грозять. Долярів мають досить, Жиди кажуть, що „цілі фіри", але через теперішні аґрарні перепони не мажуть купити землі. Голод на землю страшенний, за морґ платять по кількадесять а то й кількасот тисячок марок польських, а за хлопське обійстє, то переміннюючи доляри на марки й мілїон. Жидівська филя, що була подалася до Америки — мабуть з боязни перед більшевиками — зупинилася, а багато Жидів навіть вертає назад на Поділлє, Чомуж би їм не вертати, коли мабуть робити й тут інтереси? „Американці" міняють у них доляри або пропивають їх, а за товари від закордонних селян-Українців беруть нечувані суми в царських рублях. Не дивниця отже, що в останніх часах Жиди відбудовуються горячково й закладають крамниці. Жалко, що з наших людий ніхто не займається торговлею, а то, коли-б навіть брав „помірковані" ціни, міг би „добре жити".

Кольонізація поширюється Давнійші кольоністи балакають поміж собою й прилюдно лише по українськи й маркують свою польську приналежність лише привитом: „Нєх бевндзє похвалони!" (навіть колишні Мазури!) Мабуть те саме буде й з новими кольоністмаи. Окружене робить своє.

Ще одно цікаве явище можна вомітити... Наслідком голоду на землю й ростуть семейні спори за землю. Ізза того семейне життя дуже захитане. Спів власности селяне не хочуть розуміти. Бються поміж собою за кожду грядочку. Ніяка загода поміж ними не мислима, бо сплата грішми виключена з приводу низької валюти та браку землі. Не хочуть признавати селяне й австрійського правного прийнсу з 1914 року, що дружині, коли вона дідичить з дітьми або їх потомками, належиться на власність одна четверт спадкового майна, а коли з родичами спадкоємця й їх потомками — половина. Горе отже дружині, що лишиться без опіки! Рідня мужа, майже без виїмку, виганяє його дружину з хати. Не помагає тут сирітська рада — а чи помагають судові ухвали та вироки — не знати.

(Вперед).

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклинів).

Ціна одної стрічки 10 центів.

NEW YORK, N. Y.

Бр. св. Володимира, від. 130 У. Н. Союза устроює ВЕСЕЛИЙ ПІКНІК в неділю, 31. липня 1921 р. в Belvedere Park, North Beach, L. I. Початок о годині 10-ій рано. Вступ до парку і з war-tax 50 цнт. разом. На сім пікніку буде приграввати Укр. Банда. Будуть гарні річи до виграваки, кругольня, гойдавки і т. д. Дозвіл є вироблений до пізної ночи. Приходіть усі, а ми Вас радо повитаємо.

74-76 КОМІТЕТ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів дається відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

Пошукую МАРІЮ БЕЙҐЕР, котра тому рік перебувала в Філядельфії, Па. Хтоби про неї знав або вона сама, зволить зголоситися: A. L., 868 Jackson St., St. Paul, Minn. 76-7

РУСЬКА МАШИНА до писання на спродаж. Oliver No. 9. Ціна $30.00. Голоситися до MR. ZWERZANSKY, 204 Avenue C, New York City. 76-7

НА ПРОДАЖ Photo Studio, з причини браку здоровля властителя; в добрім місци. Прошу голоситись на адресу: 4859 Russel Street, Detroit, Mich. 76-7